

Üdvözlöm Önöket, a nevem Kisné Heyek Andrea .

Hobbikertészként kaptam azt a megtisztelő lehetőséget, hogy itt és most mesélhetek Önöknek életem azon szakaszáról, amikor rájöttem, hogy a leandereknek akár ezernyi arcuk is lehet.

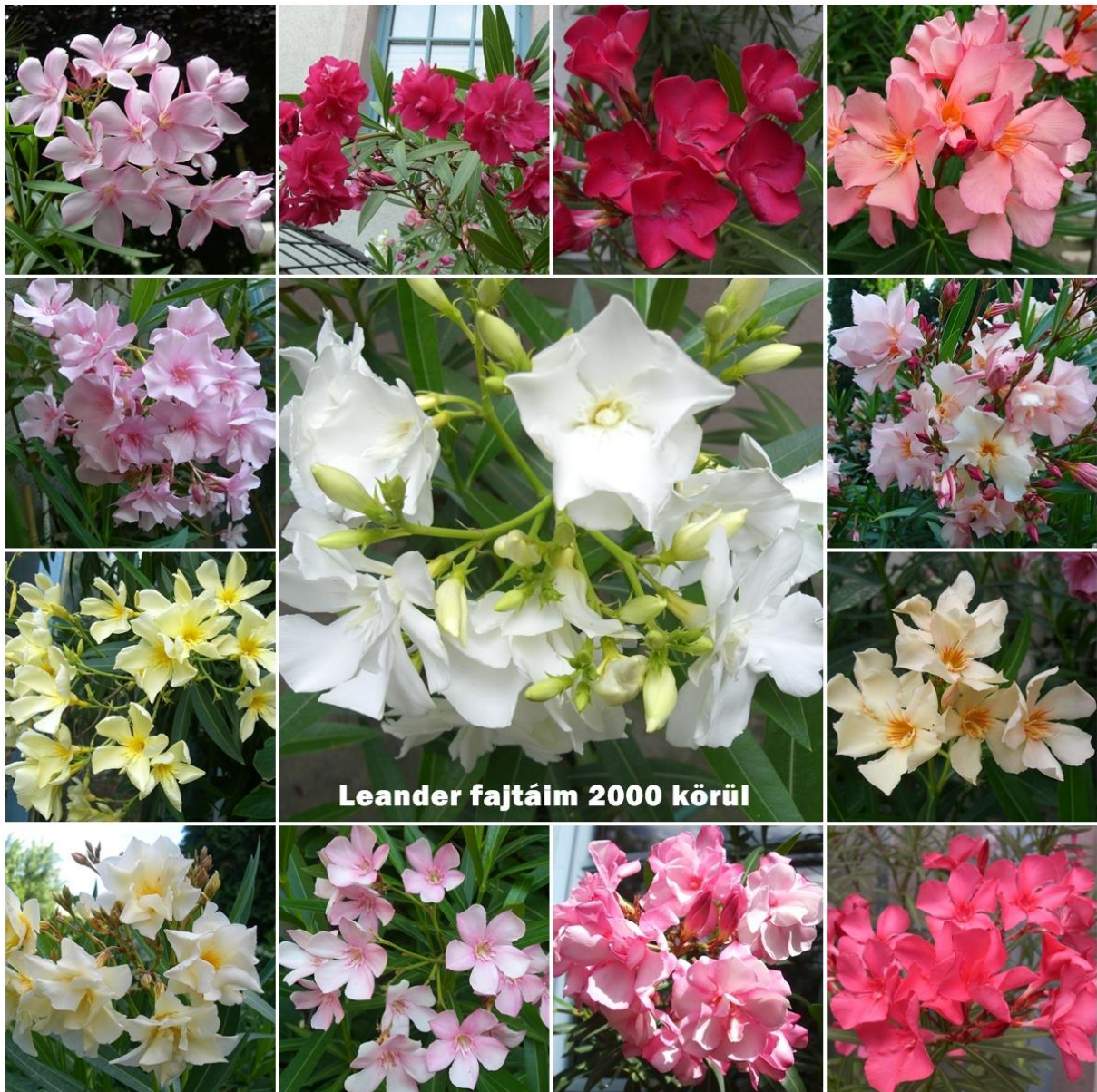

Pontosan 1984-ben, vagyis 30 éve kerültek a birtokomba az első, jugoszláv utazások emlékéből gyökereztetett leander bokrok, amik már nem fértek el a férjem nagymamájának erkélyén. Bevallom, akkor nem igazán örültem nekik, sosem képzeltem, hogy egyszer leanderekkel népesíteném be a kertünket. Rózsaszín rózsás virágúak voltak, és akkor még én is azok táborába tartoztam, akik úgy gondolták, hogy „az” maga a leander. De tévedtem, hamarosan kaptunk egy dupla virágú hófehéret, majd a rákövetkező évben érkezett hozzánk egy nagyon szép, szimpla virágú halvány rózsaszín. Annak metszés utáni szépsége volt az első igazi sikerélményem a leanderek területén.

Megjegyzem, hogy ahogy korábban én sem, a legtöbben még ma sem hiszik el, hogy olykor egy alapos metszés a legjobb dolog, amit tehetünk leandereink egészségéért, szépsége, és bőséges virágzása érdekében. Amikor egy ugyancsak Jugoszláviából származó kis hajtásból én magam gyökereztettem és neveltem fel egy ciklámen színű virágokat bontó bokrocskát, akkor már teljesen elkötelezett voltam a leanderek irányába. Akkoriban még nem nagyon lehetett hasonló „szín kavalkádót” látni ezekből a szépségekből, és azt vettem észre, hogy egyre büszkébb vagyok rájuk!

A bokraim nőttek és egyre több örömet okoztak, majd további örömömre a 90-es években már a magyar kertészetekben is lehetett új leander fajtákat kapni!

Minden egyes beszerzés nagy esemény volt, és pár év alatt már majdnem tucatnyi leander fajta boldog tulajdonosa voltam!

Volt már szimpla és dupla virágú leanderem majdnem minden színből, és naivan azt hittem, hogy már csak egy szimpla fehéret kell beszereznem, és kész is lesz a gyűjtemény!

Érdekes módon végül pont az a még nem létező szimpla fehér változtatta meg tulajdonképpen az életemet, és lettem egy átlagos leander tartóból szenvedélyes leander „magoncozó”.

Bianco Rosato

Fehér ajándék

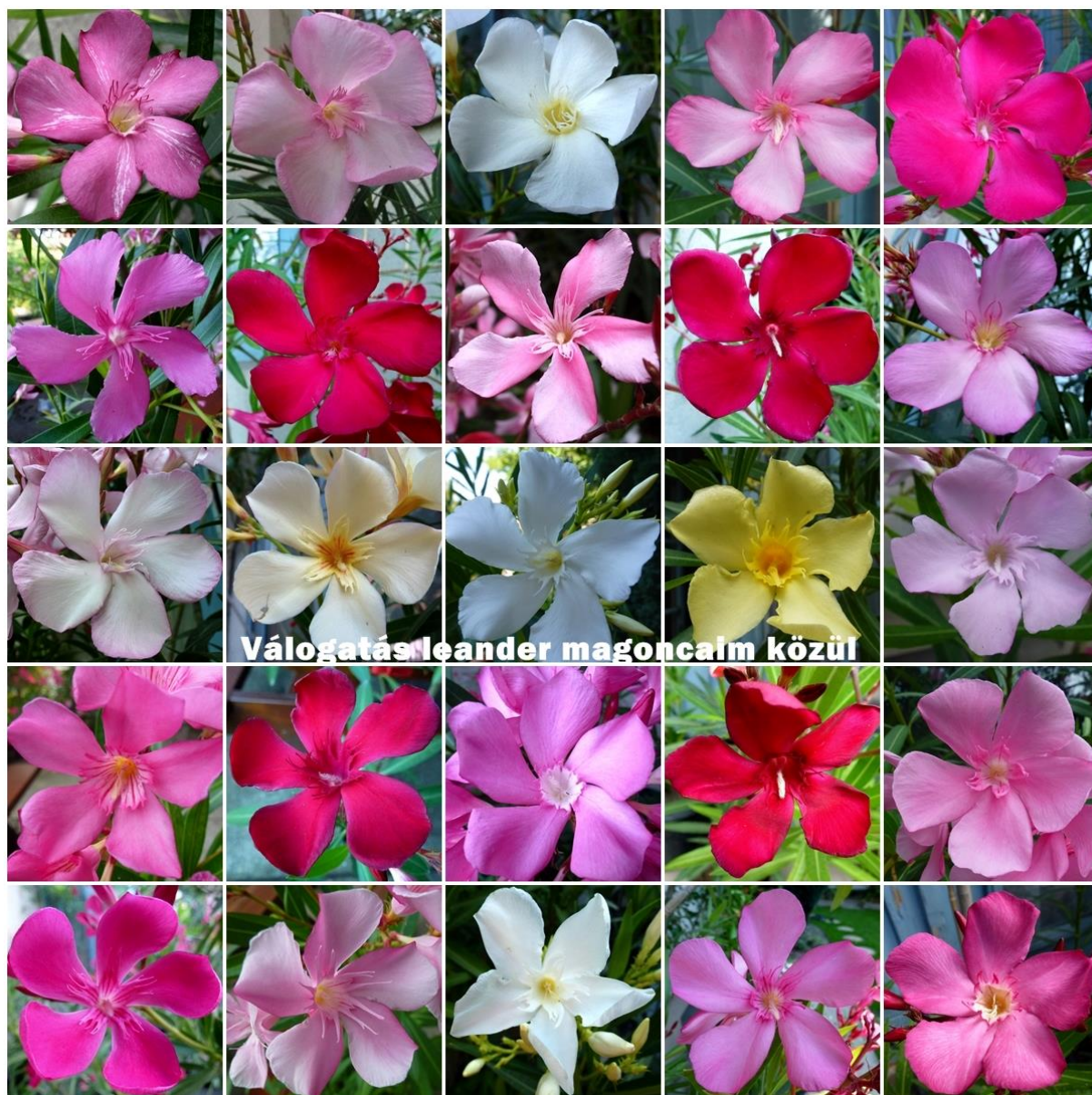

A történet úgy kezdődött, hogy egyik nap a barátnőm azzal a hiányzó fehér láncszemmel állított be hozzám, aminek természetesen nagyon megörültem!

Persze nem ez az öröm változtatta meg az életemet, hanem az, amikor elmondta, hogy egy halványrózsaszín leander magjából nőtt nála az a fehér virágú! Amatőr kertészként sem kellett volna, hogy ez az információ nagyon meglepjen, hiszen valamikor régen én is tanultam az ivaros és ivartalan szaporodásról. Tudhattam volna én is, hogy a szél és a rovarok beporzása által keveredhetnek a fajok ivarsejtjei.

Hogy ez mégsem volt annyira nyilvánvaló, annak oka az lehetett, hogy olyan környéken, ahol többnyire egyforma leanderek vannak, ott kevés az esély színpompás utódokra.

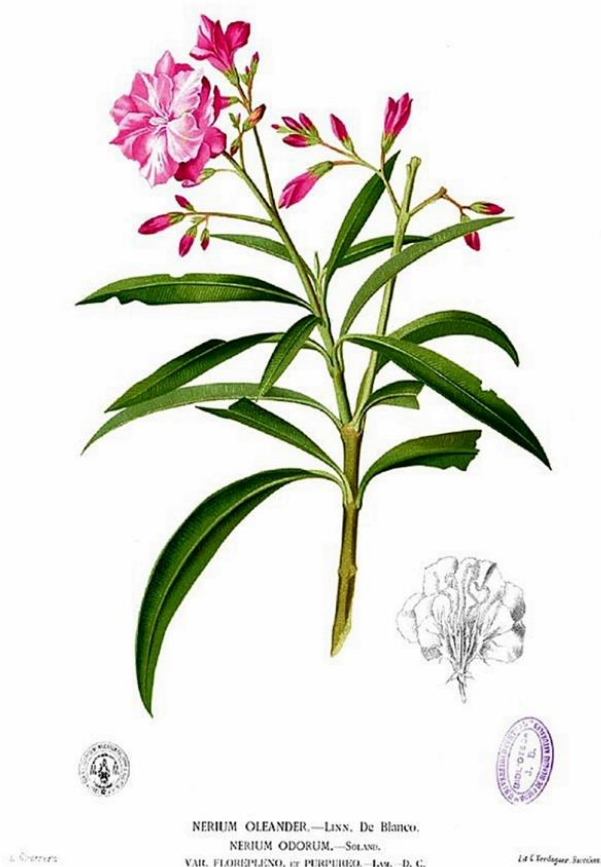

Valójában nagy szerencsém volt, hogy a barátnőmnél éppen akkor egy hófehér virágú leander lett az ivaros szaporodás következménye! Természetesen elkezdtem fantáziálni, hiszen nekünk akkor már sokféle színben pompáztak a leandereink. Onnantól kezdve nem nagyon érdekelt már az üzletek választéka, csak vártam a telet, amikor a korábban oly feleslegesnek tűnő magtokokban beérnek az aprócska magok! Február elején végre elkezdhettem a saját szaporítási elképzeléseim megvalósítását! A barátnőmnél tapasztaltak alapján most már igazán nagy csodának az tűnt volna, ha az egy tokban lévő magokból egyforma magoncok jöttek volna létre!

Így indult az én nagy leanderes kalandom, és így jutottam el az előadásom címének lényegéhez.

Bár az „ezernyi” nem is megfelelő szó, inkább végtelent kellett volna írni, hiszen valóban ezzel a szaporítási móddal az tűnik szinte lehetetlennek, hogy két minden ízében egyforma leander kialakulhasson. Ebben az esetben a rovarok és a szél segítségével a véletlen a létrehozó, a mi szerepünk csupán annyi, hogy megteremtjük a feltételeket ahhoz, hogy a magok életre kelhessenek.

Mielőtt azonban tovább mesélnék a leander magok életre keltésének eredményeiről, szólnék néhány szót a leanderek történelméről.

Természetesen pontos adatot csak keveset mondhatok, pl. azt, hogy hivatalos nevét, a Nerium Oleandert, az ismert svéd orvos-botanikustól, Carl von Linnétől kapta. Linné elsősorban orvoskutató volt, de munkássága nagyon szerteágazott, és világhíressé kedvenc területe, a növények rendszertani besorolása tette. Ő honosította meg, hogy a növényeknek két nevük legyen, egy családnév, és egy fajnév. Az 1700-as évek közepe táján eljutott a leanderek beazonosításához is. A Neriumot választotta családnévnek, amivel Nériuszra, a vizek istenére utalt, hisz a száraz vidékeken a leanderek folyók mentén, vagy éppen kiszáradtnak látszó folyómedrekben éltek legszívesebben. Fajnévnek pedig az Oleandert választotta, az olajfákhoz hasonlatos formájú és egyben olajos nedveket is tartalmazó levelei miatt.

Linné, a világhírű botanikus, aki egyebek mellett foglalkozott a növények szaporodásával is, már akkor tudhatta azt, amire én csak úgy véletlenül jöttem rá, hogy ennek a növénynek az ivaros szaporodás által idővel végtelen számú fajtája jöhet létre.

De arra bizonyosan Linné sem tudott volna pontos választ adni, hogy miként és mikor jöhetett létre az első leander.

Annyit tudunk, hogy már jóval az időszámítás előtti időkből vannak ábrázolási utalások a létezésükre. Ne is próbáljunk messzebb keresgélni, mint a számunkra már ismert és befogadható ókori kultúrákban.

A Vezuv kitörése után a láva által elpusztított, de ugyanakkor tárgyi bizonyítékokat megőrző Pompeiben, már nagy díszítő szerepet töltöttek be a leanderek. Ezt onnan tudhatjuk, hogy a kutatók találtak épen maradt mozaik és freskó maradványokat a helyszínen, melyek leandereket ábrázolnak.

De az sem lehet véletlen, hogy az ókori városban feltárt és rendbe hozott kerteket leanderek díszítik a rekonstruált állapotban. Ilyen, vagy ehhez hasonló látványokban gyönyörködhetnek ma azok, akik ellátogatnak ebbe a különleges romvárosba.

De a Földközi tenger mentén mindenhol rengeteg a leander az ókori romok között, és még az sem kizárt, hogy némelyik valóban az ókorból származik.

A leanderek túlélő képessége fantasztikus természetes körülmények között, hiszen a gyökereik bármennyig képesek lenyúlni a földbe elegendő vízért, és még a legmelegebb időszakokban is ellátják a buján virágzó bokrokat nedvességgel!

Egy kicsit hadd kanyarodjak el a történelemtől, meg kell, hogy mutassam ezt a közelmúltban készült képet! Ennél jobban nem láttathatná semmi a leanderek hihetetlen állóképességét! Az, hogy a hosszan lenyúló gyökereivel képes nedvességet találni ebben a sivatagban, az majdnem természetes egy leandertől.

De hogyan lehet az, hogy nem eszik meg az arra járó, és feltehetően szomjas és éhes szamarak, tevék és egyéb ott élő állatok? A válasz csupán annyi, hogy mérgező a nedve, és ezt az állatok érzik, az emberek meg tapasztalatból tudják!

Milyen elképesztően csodálatos műve ez a természetnek, van egy növény, aminek lehetőség adatott élni ilyen kegyetlen körülmények között is azáltal, hogy mérgezővé lett! És nem csak az állatok, de az emberek számára is használhatatlan, még arra sem alkalmas, hogy tüzet rakjanak vele, vagy nyársat készítsenek belőle!

Kipusztítani meg nem tudják, és feltehetően nem is akarják, hát inkább tiszteli ember és állat egyaránt, kikerülik ott, a sivatag közepén!

Az ókornál régebben kutatni már csak azért sem érdemes a leanderek után, mert nem volt korábban úgymond hétköznapi kertkultúra, és az ókori is csak a mediterrán éghajlatú vidékekre vonatkozhatott.

Európa más részein nem élt volna meg a leander védelem nélkül, még ha a háromnegyed Európát megszállva tartó rómaiak netán el is terjesztették volna birodalmuk északabbi tájain.

Bár meg kell itt jegyeznem, vannak a fagyot jól tűrő, magashegyi leanderek is, de erre most idő hiányában nem tudok kitérni.

Üvegház valahol Angliában

Az ókori kultúrák hanyatlása utáni történelmi időszakban, a rideg középkorban, az emberiség a túlélésért folytatott harcot. Nem volt akkoriban igény a semmilyen hasznot nem jelentő szépséggel foglalkozni.

A reneszánsz életstílus győzelme azonban már lehetővé tette Európa hűvösebb vidékein is a leanderek elterjedését a tehetősebbek számára. Igényük támadt környezetük díszítésére, amiben nagy szerepet kaphattak a különleges növények, így a leanderek is. A növények reneszánsza, vagyis újjá születése is megtörtént!

Főleg jellemző volt ez Angliára, ahol a gazdagok sorra építették üvegházaikat, télikertjeiket, amelyekben biztosíthatták növényeik életben maradását a hidegebb hónapokban is. Szinte versengve gyűjtötték a szebbnél szebb növényeket! Akkoriban már nem csak kalózok és kereskedők hajóztak a tengereken, hanem tudósok és botanikusok is útra keltek az utóbbiakkal, hogy megismerhessék, majd mindenkivel megismertessék más földrészek növényi csodáit.

De leanderért nem kellett nagyon messzire menniük, hisz a leander már évezredek óta ismert volt az európai emberek számára. Vannak adatok, hogy hol és milyen leanderek mikor terjedtek el, de a lényeg az, hogy ma már számtalan fajtát ismerhetünk.

Igaz, hogy információk híján számomra a 90-es években a magvetés lehetősége újdonság volt, de számtalan neves és névtelen ember már évszázadok óta foglalkozott, és foglalkozik ma is különböző fajták létrehozásával. Hogy spontán módon, vagy különböző nemesítések útján, de egyre több leanderfajta jött létre, melyek egy-egy nagyobb kertészeti becses kincsei voltak.

Ebben a tevékenységben élen jártak persze az olasz és a francia kertészek a mediterrán területeken. A Sahut, Gambetta nevek ismerősek a leander gyűjtőknek, régi idők híres nemesítői ők, de mások mellett Jean Rey és Olivier Filippi kertészete most is a leander szépségek kimeríthetetlen tárháza.

A mai idők egyik legkedveltebb, legismertebb új fajtákat létrehozó személye az osztrák származású, de görög férjével immár görög honban élő Irmtraud Gotsis.

Miután férje befejezte orvosi hivatásának gyakorlását Bécsben, visszavágyott szülőföldjére. Ott aztán sok küzdelem árán, de a kiszáradt ugaron együtt megvalósították életük nagy álmát, létrehoztak egy csodálatos mediterrán kertet.

Gotsis asszony egyebek mellett sok leander magot is elvetett, és ennek köszönhetően sok gyönyörű leanderfajta származik tőle, amiknek nagy népszerűségük van szerte a világon.

Sokan vannak már közöttünk, magyar leander rajongók között is megszállott magoncozók.

Az elsők között ismertette meg velünk szebbnél szebb magoncait Kapás László, aki a kilencvenes években ugyancsak azzal a tudattal vetette el első leandermagjait, hogy különlegességek jöhetnek majd létre belőlük.

Árva-Lóky Zsófia gyógyszerészként választotta hobbyjának a kertészetet, azon belül is legjobban a leandereket kedveli.

Kíváncsiságból kezdett magokat elültetni, és tudni nem tudta, de erősen remélte, hogy mások lesznek majd a kicsik, mint az anyanövény.

Reményében nem csalatkozott, sok érdekes leander született a kertjében, és izgatottan várja nagyon sok magoncának közeli virágzását!

Vadász Zsuzsa már sokkal körültekintőbben és tudatosabban kezdett hozzá a magoncok neveléséhez, mint mi tettük a kezdetekben.

Külföldről is szerzett be magokat, és már most nagyon sok különlegessége van, de az elvetett magok mennyiségét látva rengeteg leander csodára számíthatunk tőle hamarosan.

Pántya Judit is igen lelkes magoncozó. Már most sok különlegességet láthatunk gyűjteményében, pedig ő is csak néhány éve kezdte ezt a tevékenységet, de ahogy barátnője, Vadász Zsuzsa, ő is már annak biztos tudatában tette ezt, hogy különlegességek fognak létrejönni munkája nyomán.

Sajnos idő hiányában nem tudok mindenkit név szerint megemlíteni, de nagyon sokan vagyunk már a leander rajongók között, akiket megfertőzött ez a magoncozási láz!

Azonban bizonyosan sokan vannak olyanok is a magoncozók között, akiknek fogalmuk sem volt arról, hogy milyen különlegességeket hoztak létre! Ilyen például a Csömörön élő ... Kati néni, aki egykor kapott valakitől valahonnan egy Dottore Attilio Ragloneri leandert.

Kati néni szépséges leandere nevét nem tudta, de mert nagyon szépnek és különlegesnek tartotta, elnevezte Csodának.

Nagyon tetszett neki ez a leander, szaporítani akarta, metszeni sajnálta, hát elvetette a magjait. Virágzáskor ugyan észrevette, hogy némiképp mások a kicsik, mint az anyanövény, de nem igazán törődött ezzel, míg csak valaki „fel nem fedezte” különböző leander csodáit az egyik pesti piacon.

Így ismertük meg őt egy internetes leanderes fórum tagjaiként, és kapott vásárlótól nevet is néhány szépsége. Kati néni áldásos tevékenysége remélhetően örökre ismert lesz a leander rajongók körében.

Van még olyan „csodákat” létrehozó is, akiről csupán azt tudjuk, hogy egy deszki virágboltnak névtelenül átadta nem minden napi leander különlegességeit.

Ezeket egy kedves fórumtársunk, Berényiné Péter Szilvia tette ismertté, és lehetnek akár idővel világhíresek is úgy, hogy nem tudja meg senki, kinek is köszönhetjük őket, és hogy milyen leanderekből származnak. Bár nagy valószínűséggel a hagyományos rózsás rózsaszínből. A létrehozója tán még csalódott is volt, hogy csupán ilyen szimpla virágai lettek, tán még szégyenkezve vitte a kertészetbe, nem gondolhatta, hogy ezek milyen különlegességek ebben a hatalmas leander társaságban.

És minden bizonnyal nagyon sokan vannak, akik további kincseket tartanak maguknál, és fogalmuk sincs arról, hogy milyen sokan vagyunk, akiket érdekelnének az ő titkos leandereik.

Most visszatérnék előadásom első szakaszához, ami azzal ért véget, hogy elkezdtem magoncozni.

Azért állhatok most itt, mert én ennek a tevékenységemnek az interneten történt nyilvánosságra hozásával némileg ismertté lettem.

A leanderek ilyen módon történő szaporítása egy olyan szenvedély, amire ha rákap az ember, akkor egyszerűen nem lehet abbahagyni.

Majdnem képtelenség lemondani azokról a reményekről, majd azokról az örömekről, amikor észrevesszük, hogy jó, ez pont olyan, mint ez, vagy az, csak éppen egészen más formájú a szempillája..., vagyis valami új!:-)

Na de miért is beszélek **ezer féle arcról?**

A leander virágok első meghatározói természetesen a színes szirmok, de pusztán az, hogy mondjuk rózsaszín szirmú egy leander, még nem sokat jelent. Ha alaposabban szemügyre vesszük őket, akkor azonnal láthatjuk, hogy már maga a szirm mérete, formája és a színe is lehet számtalan.

Aztán jön a torok, és az azt koronázó korona, amit mi többnyire szempillának hívunk.

Nem is tudom már, hogy ki találta ki ezt az elnevezést, de mindenképpen nagyon találó, mert valóban egyéniséget ad a leandereknek, meghatározója egy-egy fajta megismerésében a színe, és főleg a mérete. És hogy még szaporítsam a különbséget, a porzósálak sem egyformák, egyik kisebb, másik nagyobb, sőt, olykor szinte nem is látszik.

A legfontosabbról, magáról az egész növényről még nem is szóltam, de majd hogyan merném állítani, hogy nem létezik két teljesen azonos habitusú leander növény a fajták széles választékában.

Akár azonosnak tűnő virágokkal is, de vagy maga a növény formája tér el azáltal, hogy bokros vagy nyurga akar lenni, vagy a levélzetének nagysága, vagy a levélzetének színe, de mind más, és más!

Óriási kavalkád ez az egész leander állomány, melynél soha nem mondhatja senki azt, hogy nekem már mindenféle leanderem van!

Köszönöm a figyelmüket, és ha sikerült felkeltennem a magvetés iránti érdeklődésüket, akkor a kezdeti lépésekhez szívesen adunk egy kis útmutatót, a többi meg már csak türelem kérdése.